

Микола Григорович Жакун народився 26 вересня 1953 року в с. Залужжя Дубровицького району Рівненської області. Навчався в Залузькій восьмирічній школі, Дубровицькій СШ №2.

У 1978 році закінчив Рівненський державний педагогічний інститут. Нині вчителює в Тучинській ЗОШ I-III ступенів.

Член літературно-мистецького об'єднання «Веселка» при Гощанській районній газеті «Рідний край», член Всеукраїнської спілки краєзнавців. Лауреат премії ім. І. Шишка, переможець літературного конкурсу «Перло многоцінне» (2011р.)

Літературні твори друкувались у республіканській, обласній, районній пресі, альманахах «Гостинець» (2000, 2010), «Безсоння»(2001р.), «Суцвіття»(2006,2007,2008,2009,2010,2011, 2012,2013рр.), «Тучинський передзвін» (2008,2010,2012рр.), «Струни серця»(2012р.), журналі «Погорина»(2012р.), звучали на каналах обласного радіо та телебачення.. Автор книг «Вишиванка» (2000р.), «Щедрий кавалер», (2001р.), «Неслухняний м'ячик» (2001р.), «Тучин» (2002р.), «Світоч знань» (2003р.), «Круговерть» (2004р.), «Веселочка»,(2006р.), «Відгадай і розмалюй» (2006р.), «Признання» (2013р.)

«Побрехеньки діда Йовхима» – чергова книга автора.

Микола Жакун

Побрехеньки діда Йовхима

Микола Жакун

Літературно-художнє видання

Жакун Микола Григорович

Побрехеньки діда Йовхима

Редактор

Марія Жакун

Комп'ютерний набір

Микола Жакун

Коректори:

Марія Жакун,

Микола Жакун

Верстка

Микола Жакун

Упорядник

Микола Жакун

Побрехеньки

діда Йовхима

Здано до набору 11. 03. 13. Підписано до
друку 05.06. 13. Формат 60 x 84 1/16.
Папір офсет. Наклад 100 пр.

Рівне
Спринт
2013

Історії, які ми чули від діда Йовхима, були якимсь незвичайним явищем. У ті часи кожен із нас стеріг чи гусей, чи нас корів, чи за качками на озері наглядав. І дід Йовхим нас своєю корову. Ми йшли до нього, наглядали за його улюбленицю, підганяли її до озера, щоб попила води, і слухали неймовірні дідові історії. Подаю їх у такому вигляді, як розказував дід Йовхим.

Автор висловлює щирю вдячність за спонсорську допомогу у виданні цієї книги своїм землякам із с. Залужжя Дубровицького району Рівненської області – **Петру Миколайовичу та Івану Миколайовичу Торгунам.**

Редактор

Марія Жакун

Комп'ютерний набір

Микола Жакун

Коректори:

Марія Жакун,
Микола Жакун

Верстка

Микола Жакун

Упорядник

Микола Жакун

Зміст

Говорун	3
Сало	3
Сова	4
На зайця	5
Сторожування	6
Штукатур	7
Рибак	10
Семен	12
Бурулькін	13
Спір	14
Армія	14
Бінокль	15
Вибори	17
Голосовка вдома	18
Дрова	20
Бульба	21
Їжаки	21
До комбайна	22
Француженка	23
Десятка	23
Півень	25
Воли	25
Лисиця	26
«Запорожець»	27
Бражка	28
Жених	29
Курка	30
Пастух	31
Пригода	32
Обшук	33
Чорнильниця	34
Копиця	35
Левко	36
Салокрад	37
Силач	38
Щупак	38

С и л а ч

А ше я, як був молодим, то був таким сільним, як ведмідь. Ніхто не муг мене побороть. Приходілі хлопці з Узлісся зо мною бороца і то не поборолі. А я муг поваліть даже бика. Але одного разу мене чуть Христопур не переїхав возом. З тих пур потроху моя сіла десь почала девацца.

Лежу раз я у траві, загораю. Аж тут на мене Христопур їде волами. Їде, шось собі мугиче пуд нус і не бачит, шо я лежу у траві. Воли, скотіна розумна, мене побачилі і переступилі, а вуз їде. Думаю, заре переїде і мні каюк. Якось з-пуд переднього колеса увильнувся, переповз пуд заднім і, думаю, заре я Христопура проучу. Взявса левою рукою за задне колесо, підпер правою рукою голову і лежу, загораю. Воли зупиніліса і з місця рушити не можут, бо я ж за колесо держу. Так довго я лежав, загараючи, а Христопур стояв, бо не муг рушити. Отаким я сілачем був.

Щ у п а к

Розкажу нам про Щупака.

Хороший чоловік був Щупак. Звалі його Конон, нікого не боявся вун, особено енкаведістув. Ну такий ліхий був, шо його ніхто не муг зловить. Одного разу виследів Конон, то єсть Щупак, колону машин із солдатами. Їхалі вони в сторону Озерув. Щупак за їми конем і поїхав. А вони до Озерув не доїхалі, а повернули на Шахи. Щупак за їми. Вечор почавса, от салдати і сталі на постуй у Говдюшки. Вони дальше на хутор не поїхалі, шоб людей не лякать, заночовалі в першуй хаті. Добре всеє тее видівивса Щупак, не чепава їх аж до ранку. Заліз вун у копицу напроті хати і став ждять. Уранці камандір постояльцев закомандував, шоб вони построїліса. А вони, дурни, і построїліса якраз перед копицею. Щупак із пулемйота їх усіх і постреляв.

Понаежжалі з Дубровиці, шоб розобрацца, хто стреляв. А як тут розбересся, як Щупак уже у другому місці: чи в Озерах, чи в Залужжі, чи в Бережках. Отакий був Щупак. І, саме головне, знав, де засісьті. Кожному б таке знатте.

Г о в о р у н

Я, як був малим, то був дуже розумним. Я все понімав, але десь до годов шесті не муг нічого нікому розказать. І спокійним був. Батько казав, шо колі я народівса, то даже не кричав. Чи голодним був, чи мокрим, то тоже не плакав. Отаким я малим був спокійним. Батько думав, шо я немим расту. Жилі ми бідно. Добре літом було. По садках можна було груш наїстіса. Але я не тільки груші любив, а й вишні і черешні. Отам, де заре моя хата, то батькова стояла, а напроті нашої хати сельські могилки. На їх, і коло їх, росли вишні і черешні. Бувало, вийду на уліцу, махну хлопцам рукою. А вони уже знають, шо треба лізть і вишні рвать. Повилазім на дерева і ємо, скульки влізе. Одного разу я побачив таку расну вишню, шо у мене аж руки задрижалі. І ніхто, видно, по юй ше не лазів. Почав я видіраца на вишню. Видерса і їм вишні, але чую, шо почала голяка хітацца. Ну, думаю, не вдержуса. І не вдержавса. Голяка - трісь, я летю головою вніз. Летю, летю і падаю прамо на хреста. Добре, шо хрест був гнілим. Впав я, полежав трохи і думаю: чи то сотрасеніє мозгу у мене чи не? І мні в той момент баять так захотілоса, шо я як закричав з радості, і як почав баять, то і заре мало хто мене перебає. А тоди я так баяв, так баяв, шо мене ніхто перебаять не муг. Колі на друге літо знов можна було вишні рвать, то мене в хаті закривалі, поки хлопці всі вишні не оборвут. Батько боявся, шо я знов на ту вишню полізу, знов упаду і буду баять ше бульше. Може ви знаєте, хто мало бає, то я покажу ту вишню і того хреста. Хай лізе і падає, буде баять, як я.

С а л о

Одного разу заколов я кабана. Поносів сало і м'ясо у хату, порозкладав на столі. Аж тут хтось у двері стукає. Дівлюса – дві циганки.

Одна каже:

– Шось у вашуй хаті світіца. Ми даже через стену побачилі. Якись зірочки скачут.

І одна з їх пошла в комнату. Я за єю. Шось вона подівиласа і назад їде. Я за єю.

– Не,– каже циганка,– то нам здалося.

І пошлі вони з хати. Я закрив двері і легко здихнув, що їх здихався. А потім аж руки затрусілися. Бачу, а на столі половина сала лежить. А де ж друга половина ділася? Циганки ж з голими руками виходілі. Потім мені Говдя моя пояснила, що тая циганка, що осталася, а не йшла у комнату, винесла сало пуд сподніцею. Там у єї був мешок причеплени.

Походів я із сіняком, що получив од Говді, три тижні. А той slučaj із салом на всю жизнь запомнів.

С о в а

А знаєте чого мене в селі Совою звуть? Еге-ге. Не знаєте. Ото на горі, де заре Войтек живе, жив ранше Петрусь. А садок у його був з отакими грушами. Я, як ішов коло його садка, то облізався всю дорогу. Так мені тих груш хотілося. Ні одін із хлопців не муг до тих груш добрацца. Петрусь мав такого собаку, що той собака нюхом чув, хто вечором у садок полізе. Вун даже спав на тому місці, де хлопці малі залізь у садок. Ото розумний собака був. А Петрусь ніколі і не спав. Так груші вартовав. І ходів вун по садку з вилками. Бояліся хлопці, щоб вилками не проколов. А мені груш так хотілося. Я подумав, що собака тільки зрослих чує, а дітей не. От я й поліз одного разу в садок. Там у плоті така маленька щіліна була, що я й не знаю, як я в єї проліз. Видерса на грушу, з'їв одну, з'їв другу. Бачу, що бежит до мене Петрусь із вилками і собакою.

– А, попався,– кричить Петрусь.– Злазь, ато заре до груші вилками приколю.

І вилками стараєца достать мене.

Дядьку, кричу я йому, со Ви, дядьку. Я сено виліз. Се й глуську не взяв.

– Злазь, – кричить Петрусь і хоче вилками достать.

– Со Ви, дядьку, со Ви?– злякався я і поліз вверх по груші.

Бачит Петрусь, що мене не достане, решив ждять ранку, щоб хоч познать, чий же пацан сідит на груші. Отак десь до пувночі й седімо: я на груші, Петрусь пуд грушею, і собака коло Петруся

– Не,– каже Левко,– то уже на други раз, а то як узнают, що я помагав, то хату спалят.

Але Левко 5 рублей од циганки взяв. А Хведора на други день всім хвалілася, яка юй циганка толкова попалася, все юй вгадала і про Максімка, і про невістку, і про гусей.

С а л о к р а д

Був у мене сусід Стась Молоней. Женівса вун десь рокув за трицать, але жунку взяв молоду, гарну. І сам Стась жив добре: мав хліб, вдяганне і сало. Правда, трохи жадним чоловіком був Стась. Доглянув вун ялось, що ніби-то сало з бочки пропадає. Решив сість у засаду. А, правда, Стась добре не добачав, бо ж женівса десь за трицать годов. Переставив вун бочку із салом в друге місце, сів у сінях і став ждять. А я часто на вечорки до Стася заходів. Надоедало з бабою весь вечор сваріца. Дай, думаю, пойду до Стася посежу. Зайшов у сіні. Темно. Йду напوماцки. Аж тут шось на дорозі. Якраз мені по пояс. То я на бочку наткнувся. Ніяк не можу єї обойті. Хотів єї одсунуть.

– Ага,– чую крик,– попався салокрад.

І хтось мене чимсь по спині – луп. Я злякався, а крикнуть не можу. А Стась лупит: раз по бочці, раз по мні, раз по бочці, раз по мні. Добре, що вун не добачав і не попадав кожного разу по мні. А так забив би. Ялось я між бочкою і стеною проліз у хату. Стась за мною. Тільки в хаті вун побачив, кого лупив. У хаті якраз лямпа светілася.

– Ну,– каже,– дурню, чого ж ти не кричав, що ти не по сало пришов, а на вечорки. Ато якраз мені в руки ціп попав. От я ціпом злодею і хотів надавать.

З тих пур я ввечері до Стася на вечорки не ходів. Ходів удень, щоб Стась бачив, хто йде. Мало шо йому, сліпуватуму, на ум збрече. Стась мні тоді сінякув наставив. Вони в мене ше й заре, мабуть, є. Але і злодея Стась зловив. Сало брала його жунка і Стасю борщ зажарувала, а вун не муг даже понять, откуда сало в борщу. От шо то значит женіца после трицаті.

Лєвкo

Йшов одного разу Левко додому. Вун якраз кабанчика почистів, сто грам випив і йде собі. Я ж казав, що Левко нелюдським врачом робив, а товарячим. Ветелінаром. Йде Левко, а навстречу йому циганка. Цигани кожного року у нас у Шаринівніку стоялі. Стоялі з возами, паслі коней, а їх жонки ходілі по селу і гадали. От ця циганка й пристала до Левка, шо, мов, хоче погадать. А Левко каже, шо йому не треба її гадане і додає:

– Але, якщо хочеш, то я тобі поможу. Ото йді по дорозі на Озери. Злева будут ворота, а на їх петух намальовани. То ти зайді в хату, шо за петухом, а перед петухом не заходь, бо то моя хата. Ото зайдеш у тую хату, шо за петухом і гадай. То хата Захарка Лемачового, вун заре на заробутках у Кустанаї. Заробляє гроші, щоб дерева докупить, бо женить сина буде. Його син Максимко на тракториста у «Сельхозтехніці» учица і скоро буде женица. Хоче Максимко за жунку взять агрономшу. Вона недавно в село приїхала і буде в колхозі жукув колорадських кропить. Максимку вона дуже понравилася. А жунку Захарка звать Хведора. У їх хазайстві є дві корови, теля, двоє кабанув і 50 гусей. Було ранше 52, але двох лесхозна машина задавила. Хведора поклялася, шо туй машині осеню кольоса порубає. А ше у Захарка троє девчат, менших. І вони сала не єдят, а єдят затірку, бо бояца поправіца.

Розказав ете все Левко циганці і пошов у други конец села, щоб подозрєнія не було. Вернувса вун десь так через часа два. Думає, оддыхну. Да де там. Циганка у двері прецца з повною кошолкою добра.

– Добрий чоловіче, – лепече циганка. – Ти мене дуже виручив. Як зашла я в хату до Захарка, як почала гадать, то все, шо ти мні сказав, угадала. Мні Хведора за тее сала дала, хустку тернову, гуркув свіжих і 10 рублей. На тобі 5 рублей, але розкажи мні про другого сусіда або про двох.

седіт. Аж шось у кутку садка як трісне. Петрусь із собакою схватіліса і до того шуму. Я з груші і між штахетами на уліцу. Як проліз – не знаю, але проліз. Даже груш не подушив, шо нарвав за пазуху. Бежу по уліці, чую, шо за мною тоже хтось бежит. Думаю, Петрусь або його собака. Хтось же мене доганяє. А то не Петрусь був, а хлопці. Вони йшли з вечорок і решили тоже зайті по груші. Сталі прислухаца і чуют, шо хтось серед ночі показває дядьку Петрусю сови. Заінтересоваліса вони: «Хто ж то серед ночі сови показває?» А потом понялі, шо дядько когось на груші зловив і решили мні помогті. Пошли в другий конец садка і штахетіну виламалі. Петрусь подумав, шо вони груші трошат і поб'юг до їх із собакою. Отак мене хлопці і вратовалі. Але з тих пур Совою прозвалі. Я їм і груші хотів оддать, щоб не прозиваліса, але нічого не помогло. Отак цеє прозвисько до мене й причепилоса.

На зайця

А одного разу кліче мене Юзік на зайца:

– Знаєш, Йовхиме, по ночах спать не можу. Як ляжу коло одной стени, то не можу спать, бо льопотіт шось цілу нуч. Так десь мнісаяц вже не сплю. Коло моєї хати меліоратори прорилі канаву, а в туй канаві завеліса лінки і карасі. Шо вони вдень роблят, не знаю, може, одсипаюца. А вночі так льопотят, так льопотят, шо спать не можу. А як ляжу до другої стени, то тоже не можу заснуть, бо коло єї шось цілу нуч гупає. З другої сторони моєї хати посадка, ти ж знаєш. То одного разу я побачив, шо із посадки зайці повибегалі і ганяют перед хатою. І тупають. І так кожної ночі. Ти ж, Йовхиме, зайчатіну дуже любиш.

А я єї справді любив і люблю.

– Приходь,– каже Юзік,– да хоч одного зловиш, бо їх там уйма. Муй кут вже їми об'ївса.

Як же я зловлю зайца, думаю, у мене ж і винтовки нема. А винтовки є туйки в Минки і Степана. Хіба позичить. Але вони не дадут. Вони самі не стреляют і другим не дают.

– Ти, Йовхиме,– каже Юзік,– бери гарного кияку і приходь. Я знаю способ, як зловить зайца.

Взяв я гарного замашного кия пуд хлівом і до Юзіка.

Юзік мене й учит:

К о п и ц я

– Ото сядай пуд березою і жді. Як оно появляца зайці, вибери собі найжирнішого. Як тупки вун почне бігті, то ти києм себе по коліні – бац. Заец і перекинеца через голову. Тоди підходь і бери його за вуші. Вун твуй. Про такий спосіб ловить зайца мні одін циган росказав, колі ше я в армії служив.

– А хіба ти служив?– питаю.– Я шось не чув.

– Служив, служив,– каже Юзік.– Помніш, перед жнівами мене тиждень дома не було? Ото тоди я і служив. Ото тоди мні циган і роказав.

Шо ж, сежу я пуд березою цілу нуч. Десь пуд ранок, точно, зайці і повилазілі. І граюца, і скачут, як дурни. Ну, думаю, не збрехав Юзік. Вибрав я собі найжирнішого, і як тупки вун почав бігті, я – лусь себе по коліну. Заец – брик через голову і лежит, мов каже: «Забирай мене, Йовхиме, скорей». Я до зайца, а йті не можу, коліно боліт. А заец лежит і одним оком кліпає. Мабуть, думає: «Чого ж ти мене не береш?» А я тоже сежу пуд березою і йті не можу. Отак до ранку я проседів, а заец пролежав, кліпаючи оком. А вранці мене Юзік тачкою додому заволук, бо я ходіть не муг. А той заец, мабуть, і заре лежит і оком кліпає. Отак я зайчатіни тоди і не попробовав.

С т о р о ж у в а н н я

А ше я сторожем робив. Помніте, як у нас нову чайну строїлі? От до мене приходіт одін і просіт, щоб я посторожовав, бо на стройці хтось цеглу краде. Я кажу, шо муг би посторожовать, бо все одно цілу нуч не сплю, кашляю. Жунка мене з хати виганяє, щоб кашляв у дворі. Почну кашлять у дворі, то собаки десь втекают, а не то шо злодеї. Але чим сторожовать, думаю, винтовки у мене нема. Думаю, пойду до Минки і на пару ночей позичу його винтовку. Ішов до Минки і по дорозі зустрів Левка.

Ото Левко й каже:

Раз мні моя баба каже:

– Не здумай, Йовхиме, завтра йті на рибу, бо буде дощ. Шось мні сьгодні кості ломіт.

Вишов я на улїцу, зорей на небі повно, ні одної хмари не видно. Який дощ, думаю. Шось стара переплутала. То юй од старості кості ломіт. А у мене своя примета є. Я єю ше годов трицать назад погоду вичисляв, колі ше корови пас. Тоди я думав, чи брать плаща, чи не? Возьму– буду, як дурни, тягать його всей день. Не возьму– намокну, як цюцік. Я тоди беру пужално, насліню його і десь так мінуту подержу над головою. Якшо пужално сухе, то дощу не буде, а якшо мокре, то беру плаща, бо дощ даже через мінуту може быть. Уранці я про пужално забув, а просто взяв клонлю і пошов на рибу. Даже далеко і не зайшов, а тут дощ. Де вун узявса? Я до Кулінки пуд копицу. Заривса у солому і сежу. Але чую, шо у соломі шось копошица і хтось сопе. Думав, шо ежак сопе. А то там Псутьового Коля Харцьо ночовав. Вун був у чайнуй, рєшів сходить покупаца, потом полежать пуд копицею. От вун заліз у копицу і заснув. Отак ми удвох з Харцьом і пролежалі, поки дощ не перестав. Дощ перестав, і Кулінка пошла по солому, щоб порося пудстеліть. Приходіт до копиці і бачит, шо чотири ноги торчать із соломи. Мої ноги Кулінка зразу познала, бо я часто через єї город ходів, а Харцьові не познала, бо вун по єї городі не ходів.

Кулінка так подозрительно і каже:

– Я не знала, Йовхиме, шо ти з хлопцами у копицах любиш спать. Але я Говді про ете не скажу, якшо завтра мні города заборонуєш без могорича.

Добро б за тобою ганялоса, думаю, одкуда ж ти приперласа? Мусів я побороновать єї города, щоб ні Говдя, ні хто други не взналі про копицу. Правда, Кулінка потом ше разув з двацать просіла шось з городом пособіть. Без могорича. І мусів я пособлять, бо хто ж захоче поголосу по селу. Тепер, як моюй бабі кості ломіт, то я на рибу не йду. А вдруг дощ буде, і Харцьо в копиці буде спать. Тоди Кулінка з мене воопще не злізе. Придеца на єї городі ночовать. Ну її, ту рибу. Нема дурних.

Мусів я робить теє, шо Хведьо каже. Як зняли ми аналізи із трохлітрового слоїка, то я пов'юз сухостоїни до сельсовета, а два Хведі похиталиса додому. Сельсовет був закрити. Я шукав, шукав Хведя даже за сельсоветом, так і не найшов. Не знав, куда складать сухостоїни, то пов'юз їх назад додому і склав за хлевом. Зайшов у хату і бачу, шо нема слоїка, а там же на дні шось оставалоса. Дівіна, думаю.

Якось я зустрів Хведя на уліці. Вун ні мур-мур і про протокол, і про сухостоїни, і про слоїка. Ну, думаю, мні лишні раз до сельсовета йті резону нема. Шкода, канечно, слоїка, але ж Хведьо не рибнадзор.

Ч о р н и л ь н и ц я

Приходіт одного разу до мене Христік і хваліца, шо вун уміє фокуси робить. Канечно, я схотів, шоб вун показав якогось фокуса. Хто ж фокуси не любіт? Попросів Христік, шоб я йому принюс стопочку. «Бачиш,– каже вун,– стопочку. Заре єї не буде, я єї двома пальцями розоб'ю». Не успів я огледіцца, а вун по стопці – трісь, і вона вдребезги. «Бачив,– питає мене,– як я теє роблю?» А де ж його побачиш, то ж фокус. Не побачив я нічого. Принюс другу стопочку. Христік трісь – і єї нема. Я знов не побачив у чому суть фокуса. Так я деветь раз придівлявса і нічого не поняв. Деветь стопок розлетілоса вдребезги. Не, думаю, я хитриші Христіка, я не стопки буду бить, а чорнільніці. Взяв я Льонікову колішню чорнільніцу і пошов у клуню треніровацца. І шо ви думаєте, десь за трицатим разом я єї розбив, аж чорніло потекло. Але тая треніровка мні дорого коштувала. Я цілий мнісяц одмочував пальці в озері, бо вони так напухлі, шо сталі, як ковбаси. Того фокуса з чорнільніцею я Минці показав. А вун мене й опозорив.

– Із стопками,– каже,– Христік хитріше робіт. Вун між пальцями шаріка із подшипніка зажимає. Отак і розбиває стопочки. А ти, дурний, голими пальцями.

Так шо Минка мене ше й опозорив на все село.

– Не йді до Минки, його вже, може, й нема. Я сам вчора бачив, як жунка Минку з чайної на саночках везла, а вун ні руками, ні ногами не володав. Не буде діла з Минки.

Я й вернувса. І пошов на службу з києм. З тим, шо на зайца ходів.

А Минка вижив. То вун в старуй чайнуй так пива напивса, шо не муг іті, то жунка його на саночках до хати везла. Вона завш його возіт, як вун у чайну зайде.

Ото сторожую я. Кашляю. Ні одна собака по цеглу не йде. Тут мні захотілоса присість. Думаю, а де ж то присість? А кучей цегли повно. От за одною цеглою і присів. Лап, лап по кишнях, а бомаги в кишнях нема. Я лап, лап по землі і налапав шось мняке. Взяв його і спользовав. Але як тільки хотів натягті штани, то шось як запекло в штанах. Чую, шо не можу я їх надіть. Так до ранку штани в руках і держав. А вранці приїхалі строїтелі, то я їм і розказав, чога штани держу в руках.

– То,– кажут вони,– ви, діду, спользовалі стекловату. Ми єю на стройці дірки затикаєм, шоб миші не заводіліса. А ви, бачте, як неправильно спользовалі. Йдіте до хати, хай вас баба лічит.

Пошов я до хати. Штани в руках держу і ледь не плачу. Ото, думаю, насторожовав. Дві неділі я лечивса. А спав стоя, бо лягті ніяк не муг.

Ш т у к а т у р

Одного разу муй сусід Савка прибегає до мене і просіт, шоб його взяли у бригаду на скирдовку. Я знав, шо всі вже поїхалі. Ми збираліса тоже їхать, але як бульбу опораєм. А Савка всі наші плани збив.

– Поки ви бульбу опораєте,– голосів вун,– то всю соломую у Кустанаї поскирдуют. Нехай баби бульбу садят, а ми завтра давайте поїдем. Із скирдовки люди привозят і гроші, і зерно.

– Як гроші привозят?– удівівса я.– Ми ж оно на зерно рошитвалі .

– Шоб мать гроші, нам треба із собою якогось Лемачового хлопца брать. Ми будем скирдовать, а хлопец буде ходіть по хатах і пуд окнами щукатурить. Хлопці Лемачови дуже гарно щукатурат, особенно пуд окнами. Так шо будем мать і зерно, і гроші.

Обшук

Я подумав: добре діло советує Савка. Але, думаю, треба перевірить, як той Лемачув хлопец щукатурит. Поклікав я меншого, шо з нами мав на скирдовку їхать, і кажу:

– Бачиш, оно у мене пуд окном од уліці щукатурка здулася? Через год-два вона осунеца. Треба було б пудремонтіровать.

– Нема проблем,– каже хлопец.– Зделаєм і обделаєм. Мешайте роствор.

А сам взяв сокирку і різко почав оббивать стару щукатурку пуд окном, шо од уліці. Я й не зогледівса, як вун єї оббив. Почула, шо хтось хату рубає, і виб'їгла надвур моя Говдя, але побачила, шо ми колупаємоса коло окна, пошла в хату.

Хлопец Лемачув юй услід:

– Все, бабо, буде абдемахт. Давайте роствор і я закидаю дірки перши раз, бо придеца штири рази закидать, тут щукатурка товста.

А де ж у Говді роствор, його і в мене нема. Ми ж на скирдовку зобраліса. Цілу нуч Говдя сварилася зо мною, не хотіла на скирдовку пускать, поки не ошукатурим пуд окном од уліці. Але раненько ми втеклі з хлопцами через луг на вокзал. Взялі, канечно, Лемачового хлопца.

Два мнісяці ми скирдовалі, а Лемачув хлопец ходів щукатурить.

Вун казав:

– Я двацать хат собі взяв для щукатурки. Вже всім пуд окнами пооббивав, хай роствор мешают.

Люг пуд скирдою і лежит. Колі ми малі од'єжжать, то приб'юг до нас Лемачув хлопец і до вечора у скирді заховавса. Вун казав, шо взяв з кожної хати завдаток по половині суми, а тепер вже треба їхать додому, а вун не вспіває пошукатурить пуд окнами у людей. Бо ше ж дома і діду пошукатурить треба. Переседів вун до вечора у скирді і через поле по стерні пошов до поезда. А ми його чемойдана розобралі, щоб ніхто не запудозрив. Як стемніло, по його следах по стерні ми тоже пошлі до поезда. А той завдаток, шо мні Лемачув хлопец у рюкзаку зашив, я, зашовши у поезд, кинув разом з рюкзаком на верхню полку. Люг собі і сплю. Чую, якийсь шум у колідорі. Нехай твой трясця матері, думаю, вже і до хати спокуйно доїхать не можна.

Одного разу мні Лущик дав трохи сухостоїн. Вун посадку сторожовав. Сказав, щоб я приїхав, як стемніє, бо на сухостоїни у його квита нема.

Поїхав я своїм коніком по тиї сухостоїни, зрізав їх, прив'юз і склав за хлевом. Не вспів схавацца, а вже до хати участковий Хведьо йде. А щоб тебе ніяка холерія не взяла, думаю, хоч би пришов на мінутку пожже, я десь схававса б. Але, бачу, вун іде не сам, а із сином, тоже Хведьом.

– Діду,– кричит через плут Хведьо-старший,– я вже буду йті на пенсію, а на моє місце йде муй синок Хведір Хведорович, так шо шануйте. Я заре буду його учить, як обшук робіть. Я бачу, шо ви не проті. Де ж я ше його научу? Шо то за дрова у вас лежат за хлевом? Вчора їх там не було. Ану покажіте квита.

– Який же квит,– одказваю,– то мні товариш пособив.

– Який товариш?– допитваєца вже молодий Хведьо.

Ото, думаю, уродіса да вдайся. Весь у батька пошов, як причепіца, то не одстане.

– То який товариш?– питає Хведьо ше раз. – Може вун вам ше шось передав?

І йде у хату. А батько за їм. Іде і як нюхом чує. Йде прямо до шкафа. А щоб тебе комар укусів, думаю, там же у мене слоїк самогонки заховани. Де-де, думав я, а в шкафу ніхто шукать не буде. А якщо і буде, то не найде. Найшов, гад.

І каже мні вун:

– Сухостоїни, діду, везіте до сельсовета, там я протокола на вас напишу, а з самогонки треба аналізи зробіть. Я бачу, шо ви не проті. Зробіть аналізи можна у сельсоветі або тут дома. Я бачу, шо ви не проті, щоб робілі тут, бо ви ше й кусочок сала дасте для зняття аналізу. А якщо будем цеє робіть у сельсоветі, то тільки печаткою занюхаєм. Так шо давайте сало.

Пригода

А ви знаєте, чого в мене такі маленькі вукна у хаті? Небось не знаєте? А мою Говдю ви бачили? Небось, бачили. Тож якби я зробив вукна чуть бульші, вона могла б вилізти з хати, якщо я на весілля йду. А так я її у хаті закриваю і вона ніяк не вилезе. Я так без її ходю і на весілля, і на хрестіни, і на Нови роки. Я даже у Бережки ходю кожного літа на Маковея.

Одного літа я повертаюся з Бережок і чую, що хтось мене водіт. Ішов я в Бережки, то води у долинах почті не було. Я їх переходів спокійно. Закачаю штани по коліна і бреду. Води якраз по коліна.

Зайшов я в Бережках до Митрика, середульшого свого синка, стопок пару перекинув, нема чого гріха таїті. Зайшов іше в одінацять хат. Попросілі люди. Думаю, що треба вже йті до хати. А йті треба було знов через луг. Похитавса я помаленьку через луг до села. Якраз до половини луга дійшов, а тут дощ. Перебресті долинки я не муг, бо ж заразний той дощ усе спортів. Чую, що мене починає шось водіть. Я пойду налево, а перед очами повна долина води. Я пробую направо, а долина з водою ше бульша. Шо ж мні робіть, думаю. Але бачу – якась твар плутаєца пуд ногами і чоловічим голосом каже:

– Перенесі мене через долинку, то я тобі поможу.

Думаю, що ж то за мара така причепилася до мене. І вискочила тая мара мні на руки. І туліцца тая мара до мене, як дітя. Шо ж, думаю, треба перенесті цю заразу через долинку. І перенюс.

Тут мні і розвиднілося. І Залужже бачу, і шо дівно, несую на руках Йосіпового рижого собаку, якого я колісь підстрелів, бо вун коло кабана лежав.

А то наші хлопці почали в карти із якимись донецкими грать. І, ви знаєте, вигралі. Так шо ми ше з добавочними грошами приїхалі. Ото як ми розказалі, скульки і де ми заробілі, то всі поперліса в Кустанай.

Приїхав я до хати з таким багацтвом і думаю, хто ж мні пуд окнами пошукатурит? Пошов я, поворушив Лемачового хлопца.

Мнісяц Лемачув хлопец мні пуд окном не шукатурив. Казав, шо оддыхає од кустанайської роботи. Потом пришов раз, я замешав роствору, і вун ляпнув два рази по стені. Роствор до стени не приставав. Вун ляп по стені, а роствор ляп на землю. Вун ляп по стені, а роствор – на землю.

– Ви, діду,– каже хлопец,– не такого роствору замешалі. Треба куньського кізяка добавіть. Добавте, замешайте, то я други раз приду.

Я замешав роствор із кізяком, а вун не йде. Пришлось роствор пуд окном викинуть. Пришов хлопец други раз десь через мнісяц. Пару раз ляпнув по стені, але тепер роствор не весь на землю падав, штири кельми причепилоса пуд окном.

– Тепер нехай сохне,– каже хлопец,– я потом приду і затру. Пудготуйте до роствору січки із ячної соломи.

І пошов оддыхать.

Добро б за тобою ганялоса, думаю. Де ж я ячної соломи возьму? Тут житньої і то не вхваташ, всю її люди з-пуд комбайна хватают. Пошов я до Христіка, позичив мешок соломи. А чим же я її буду рубать? Пошов до Романка, шоб нагострив сокирку. А Романко якраз садка косів. «Покосіте мні садка,– мовив вун,– то я вам сокирку нагостру». Добро б за тобою ганялоса, думаю, ото попавса на шукатурці.

Лемачув хлопец дошукатурить пуд окном так і не пришов, бо його друга бригада взяла із собою на скирдовку у Полтаву. Шо вже я од своєї Говді за ту шукатурку получив, то розказвать не буду. Вона заспокоїласа аж тоди, коли муй внучок із Бережок приїхав і затер ту шукатурку. Вун побачив, шо якась куча лежить пуд окном, почав з єю грацца: ляп на стену, ляп на стену. І стену заляпав. Тая шукатурка держица і заре. І ше буде держаца рокув шість.

Рибак

Як ви знаєте, я люблю груші, вишні, черешні, зайчатину. Але не знаєте, що я ще рибу люблю. Особенно лінки. Як я ще був малим, то ловив їх руками, а як трохи пудрус, то кошем. Одного разу наловив лінкув стульки, що мене торба чуть не втопила. Напхав я повну торбу лінкув і хотів перейти через бродок, хоч води було по коліна. Але торба сама набралася води і потягла мене донізу. Я аж на коліна у бродку став, а встать не можу. Десь так часув три стояв, поки не їхав Руского Йвана Петьо і мене не подняв. Винюс вун мене на берег разом з торбою. Я йому лінка за тее дав. А якби не вун, то, може, й заре стояв би у бродку з тими лінками.

Потом, як я трохи пудрус, то ходів на лінки з кломлею. Як пойду на ціли день, то торбу добру і припру. Я йшов на рибу раненько, а приходів уже ввечері, щоб мене ніхто не бачив і рибнадзору не виказав. Така примета у мене була. Але, видно, хтось із завісті мене виказав. Бо одного разу, бачу, за мною вертольот почав гнацца. А то і був рибнадзор. Бачат вони з вертольота, що я лінки в торбу тягаю і їм, видно, завидно стало. Сілі вони вертольотом коло Ковковської гори і йдуть до мене. Один іде без майки, але в штанах, а другий у майці і тоже в штанах.

– Ми,– кажуть,– рибнадзор. Показуйте, яка риба у вас ловіцца.

– Я шено почав ловіть, – оправдовуюся.– Шено два ліночки вам зловив.

А я вже одну торбу пуд корчем схавав. Вони десь у часов десеть прилетілі, а я ж зранку ловлю, ще даже темно було.

– Так, діду,– каже рибнадзор.– Заре будем на вас протокол писать, штраковать будем і кломлю забирать. Давайте сюда торбу, кломлю і йдіте по гроші.

Почав я одбрехуваца, що у мене грошей нема. Я як рибину зловлю, то даже єї їм без хліба, бо нема за що купити його.

– То несіте тее, що у вас є,– наступає рибнадзор,– бо нам треба протокола чимсь закрити.

Пастух

Подрус я. Наймає мні батько стадо корув, щоб я пас. Я мусів їх раненько виганять і пузно приганять. А пасті мусів цілу весну, літо й осень. Аж до Покрови. Хто таке витерпит. А кругом – шкода. І пшеница росте, і жито, і бульба. А колхоз ще й отаву почав заводіть. Як хоч, так і пасі. Але корови у мене булі слухняни. Як тільки я їм скажу, щоб не йшли до шкоди, то не пойдуть, хоч їх ріж. Я собі з хлопцями кусти палю, рибу ловлю, купаюся, а корови хоч би шо. Пасуца собі і ні одна до шкоди не лізе, бо я ж сказав не лізьте. До мене хазяї, щоб я їх корову пас, в очередь ставалі. Добре я корув учив. Пасеца яка-небудь коло пшениці чи люпину, вони юй самі в рот лізуть, а вона не бере, бо пастух сказав, що не можна. То заре за коровою треба пооб'їгати, а тоди не так було.

Одного року Нікон попросів, щоб я його корову попас. А я ж не знав, що вун корову в Озерах купив. Таку корову щитай год треба учити. А я єї виучить не успів. Полізла вона одного разу у пшеницу. Кузьма побачив і прогнав ту Озеранку, даже хотів ударити. Корова на його розсерділася, і я розсердівся, бо я своїх корув не бив, щоб не спортити коров'ячої науки, А Кузьма муг спортити. От чого я на його розсердівся. Іде одного разу Кузьма, сіно везе. А ми вже тоди пробовалі курити лісте з ольхи. Ото їде Кузьма, а я ззаду пудкрався і недокурка йому у сіно і всунув. Іде Кузьма і чує, що шось його ззаду гріє. Покрутіца вун, покрутіца і дальше їде. Отак їхав, що аж його штани почалі тліть. От тоди вун одумався і почав йорзати по возі і затушив сіно. Добре, що того сіна мало було, і штани оказаліся мокрими, бо Кузьма, як сядать на воза, у канаві покупався. А корова ж не знала, що я за єї оддячив, і собі Кузьмі оддячила. Йшла одного разу з паші і почала чухаца об плота Кузьмового. І так чухалася, що плота поваліла. А за коровою йшли гусі Ніконкові. Бачат, що ворота лежат, і зашли у капусту, і тоже за корову оддячили. Правда, не всю капусту з'їлі, а тільки головок підесят. А двацять маленьких оставілі.

Мні із тою женитьбою уже так припекло, що пошлі ми з батьком через луг у Ковк і посваталі Говдю, з якою я заре живу і щовечора сваруса. А на Оксіного Йовхимовича батько найшовса. Вун, тоже Йовхим, Піліпкув, даже не знав, що Окся хаваласа і на танці не ходіла, бо був на скирдовці у Полтаві.

Я хотів йому якусь пакость зробити за теє, що вун мні зробив з женитьбою, але ше пакості не придумав.

К у р к а

Раз до мене Минка причепивса, і то не сам, а з собакою.

Ти ж знаєш, Йовхиме, що я люблю курку. Правда, вун казав не курку, а куріцу, бо як в армії служив, то трохи по-руському научивса.

– Люблю я, Йовхиме,– каже Минка, – куріцу. Вчора колхозна машина коло вашого двора єї переїхала. Ану, скажи-но, де вона поділаса?

Мні якось невдобно стало, бо я знаю, де вона поділаса. Я ше й косточки її не успів закопати. А Минкув собака так нагло на мене дівіца. Тут мні стрельнуло, я й кажу:

– То хлопці Йосіпові єї подобралі. Їм пусле риби якраз куркою треба було закусіть.

– Добре,– каже Минка,– розберуса. Але якщо куріцу не вони взяли, то я до тебе ше зайду.

І пошов Минка до Йосіпа. А Йосіпові хлопці якраз хотілі сядать об'їдать, а тут Минка із своїми претензіями. А я думаю, як же кості курачі занести до Йосіпа в город, щоб Минка їх там нашов і од мене одчепивса? Пробравса я на город, закопав кості курачі, сів за плотом і дівлюса. Виходіт із хати Минка з собакою. Сердітий. Видно, вун в хаті нічого не нашов. І собака сердіти, бо тоже нічого не нашов. Але собака якось так пов'юв носом і чеше до закопаних костей. Минка собі за собакою, а Йосіпові хлопці за Минкою. Як побачив Минка кості курятіни, то що вже всипав Йосіповим хлопцям, то всипав. Вони, мабуть, до конца своєї жинні бульше курятіни не їлі. Бо Минка таке приліпало, таке приліпало. Поки не доб'єца свого – не отстане.

Так шо не знаю, як з їм його баба живе.

Поплентавса я до хати. Думаю, чимсь треба протокола закрить, а не набирацца позору через якісь лінки. Взяв, що було пуд руками: трохлітрового слоїка самогонки, маціка, сушених щупакув. Позичив боханку хліба у Христіка і пошов до рибнадзора. А самогонку я зробив із тих буракув, що колхозна машина по уліці погубила. Так шо самогонка вишла добра, десь до градусув піїєят. Я єї собі держав, але ж протокола закрить чимсь треба.

Побачилі рибнадзоровці, шо я принюс, і кажут:

– Ото вам, діду, протокол. Забирайте і бульше нам не попадайтеся. А лінки і клонлю ми собі оставим. А ше можете з нами коло вертольота сто грам випіть, бо, може, ви шо у самогонку пудмешалі. Ми знаєм, шо дехто може даже курачий послід пудмешать чи чобота резінового з онучою намочить. Так шо будете пить з нами, але коло вертольота, бо якщо нас розвезе, то ми зразу у вертольот залізем і одлежимса.

Бачу, шо в їхньому вертольоті вже і стакани наготовлєні. Випилі ми. Я першим випив, щоб показать, шо я посліду курачого не добавляв. Випилі і вони. Бачу, шо пить вони слабаки. Я муг тринадцать стаканув потягті і мні нічого не робілоса. Ото як вихилю до тринадцаті стаканув ше стопочку, тільки тоди почувую, шо вже трохи випив. Ато випилі вони по стакану, маціком закусілі і почалі мні хармани плєсті, як вони рибакув ловлят. Одін хваліца, шо то вун рибакув вичисляє, други доказває, шо то вун нюхом з вертольота їх чує. Почалі вони спорить, хватать одін другого за груді і по мордасах одін одного бить. Я кинувса їх розборонять. Думаю, одного заре у ровчак затягну, хай остудіца, а потом і другого туди закачаю, хай тоже одмокне. Тільки я хотів їх розбороніть, вони вчепіліса за мене, і ми уже втрох покотіліса по траві до ровчака. Поки качаліса, чую, шо в мене вже рубашка тріснула, кров з носа тече і двох зубув нема. Ото, думаю, порибачив, холерія б вас не взяла. Бачу, шо вони вдвох можуть мні ше й по ребрах надавать. Я повзком- повзком од ровчака до вертольота і пуд їм захававса. Качаліса вони, качаліса, надавалі одін одному по мордасах і бачат, шо мене нема.

Пудходят вони до вертольота і давай сперечацца, хто з їх крепши. Почалі пхать вертольота до ровчака. Бачу, шо можуть докачать. А тоди я ж буду виновати: скажут, шо самогонка спортіла і вертольота, і рибнадзор. Вчепивса я за колесо і держу. Недарма ж я воли з возом удержував, а тут якийсь вертольот. Вони пхають, а вертольот як укопани, вони пхають, а вертольот стоїт, хоч би шо. Втомиліса вони, леглі покурить.

А я тим часом повзком і до хати. У хату зразу не пошов, бо жунка могла побачить порвану рубашку. Переседів дотемна у кукурузі.

А той вертольот коло Ковковської гори два дні стояв, поки рибнадзорівці самогонку не випилі. Але хлопці попаліса добрі. Пустого слоїка мого на лузі оставілі, щоб на мене Говдя не свариласа.

Семен

Ото, як пришов я з армії, то Семен Бабак уже женівса. Його в армію не взяли, бо погано бачив. Але вун став на все село охотником. Кожного дня ходів на охоту, хоч нічого не приносів. І то ходів в одну сторону села, а завш вертавса другою стороною. А зайца не муг вун застрелить, бо зайці бачилі і чулі, як вун ходів. Як ішов Семен, то чоботи тягнув по землі. Чи то вони йому були великі, чи то ноги йому болілі, чи то мода у його така була. Як ішов вун уранці і вертавса увечері, то по росі дві сплосни полоси шлі за їм. А як ішов зімою, то дві полоси ішли за їм по снігу. От зайці бачилі, шо вже є сліди, значит, Семен на охоту йде. І втекалі в сторону або забегалі у його следи і лягалі спать. Вони зналі, шо Семен ніколі не вертавса по своїх следах.

А як Семен ішов з охоти, то завше заходів до Годоськи. Вун юй одного разу зайца пообещав. Ше як не женівса. То тепер кожного разу заходів і розказвав, чога знов не принюс юй обещаного зайца.

Жених

Пас я корови, пас і не побачив, як вирос. Вже на чоботи собі заробив, а то все время в постолах ходів. У постолах було легче танцювать. Девчата як побачат, шо я йду на танці в постолах, так всі до мене й б'їгли. Якось батько побачив таку картину і каже:

– Треба тебе, Йовхимку, вже женить. У тебе оно скульки дівок. Так шо до суботи погуляй, а в суботу пуйдем у свати.

А завтра ж субота. Всі девки для мене гарни. Кого ж вибрать? Думаю, треба йті до тоєї, шо ближє живе. Позору буде менше, якшо шось не зв'яжеца. Рєшілі йті до Йовини, вона через город жила. Пуд вечор взяв батько мене, хресного Антося Рудого і пошлі ми до Йовини. Сказалі мні, щоб я на улїці подождав, а вони все самі рєшат. Пошлі вони в хату, а я сїв на лавку пуд хатою і жду. Дєсь так час пройшов. Чую, шо шось там не клеїца.

Виходїт батько з хресним і на мене з-пуд лоба дівїца. Все, думаю, вечор пропав.

– Ну, шо?– питає батько.– Догулявса? Чога баньками кліпаєш? Догулявса? Був девєть мнїсяцув назад у Оксі Бармакової? Був чи не?

– Да я єї уже мнїсяцув шїсть на танцах не бачив,– одказваю.

– Не бачив,– батько мні,– бо вона в хатї із животом хаваласа. А вчора хлопчика родїла і сьогодні у сельсоветї Йовхимовичем записала. Всї уже знають, одни ми з кумом, як дурни, у свати премоса. Не хоче за тебе Йовина йті. Каже, щоб ти до Оксі йшов.

– Дак у селї три Йовхими,– кажу.– Може, який і признаєца, шо в Оксі його син.

А в другу суботу пошлі ми у свати у другу хату. Чуть дальше по улїці. Знов невдача.

Фрося Кулїнчина каже:

– Йді свого Йовхимовича воспитвай.

Пошлі у следуючу суботу у свати на другу улїцу. Знов невдача. Так цілу осень і ходїлі по сватах.

Тут батько й каже:

– Нічого тобі, Йовхиме, нащот жунки у нашому селї не світїт. Пошлі у Ковк.

Ото надумає Льонік у п'ятницю на гриби, то уже вся школа готуєца, бо треба було пхнуть машину. Учителі і діті старші пхнут, і їде Льонік на гриби або ягоди. Назбирає їх десь відер два і жде лесхозну машину, щоб його завела або до хати притягла. І так кожни раз. Гарна машина була. Вже вун аж потом допетрав, чого машину всі пхалі. А треба було на акумулятор якогось провода почепить, то б вона сама їхала. Ато як грузілі тоди на самосвал, то провід злетів і через того провода учителі і діті так мучиліса.

Б р а ж к а

А одного разу клічу знов свого участкового Хведя. Ході-но, кажу, пошукаємо, бо шось у хаті воняє. Ну так воняє, ніби бражкою, а де, ніяк не пойму. Якби воняло з емальованої каструлі з-пуд лужка чи з горища з-пуд сіна, то я б знайшов. А так не можу. Як баба моя робила закваску десь так на штири ведри і ставила пуд лужок, то закваска так грала, шо ведро десь девалоса. Колі вона хавала каструлю на горищі пуд сіном, то тее саме було. Випаровалася вона, чи шо? Правда, я тоди на горище через кожни пувчаса лазів, щоб сіна корові скинуть. То, може, од того і меншало бражки. А тепер от не пойму: откуда ж воняє? Так шо, Хведю, виручай.

– А то шо?– питає Хведьо.

– А хто його знає,– одказваю.

– Так то ж, вродє, пральна машина,– інтересуєца Хведьо.

– Може, й машина. Тее одоробало давно там стоїт. Наш середній синок Митрик тее одоробало з города припер. Казав Говді, щоб вона руками не прала, а машиною. Але баба єї ні разу не включала. Спершу бояласа, а потом забула, як включать. А я до бабської машинерії не лізу.

– То й не лізьте,– каже Хведьо.

А чого вун так сказав, то я аж через мнісяц допетрав. Так у туй же машині баба бражку заробила, а я й не догадавса.

От шо то значит не лізьте до бабських вещей.

Одного разу йду я улїцею і бачу, шо Семенув слід прамо до Тодоськи веде. Дівлюса, добра б тобі не було, по його слїду йде з качалкою Семенова Палазя. Юй уже надїло, шо чоловік не приносїт додому зайца. Решила вона перевірить, шо ж її чоловік ціли день на охоті робїт. Пошла Палазя по Семеновому слїду і качалку взяла нашось. Мабуть, од зайцув одбїваца. Добра б тобі не було, думаю, заре Семену влетїт. Кинувса я до окна Тодосьчиного і як закричав:

– Втекай, Семене, жунка з качалкою йде! Втекай, я тебе прикрию.

Семен – шасьт з хати і захававса за плотом. А я своїми чоботьми почав робить слїди на другу улїцу. Палазя по слїду почвалала за мною.

Ото якби не я, то жунка Семена добре б оддубасїла. А так ходїла, ходїла вона за мною по слїду аж до вечора, так і не догнала. А Семен всей той час за плотом седїв, аж на нуч додому добравса. Жунка од тих походеньок втомиласа, шо вже спала. Так шо про охоту Семена нічого й не питала.

Б у р у л ь к і н

За те, шо я Семена вратовав, вун мні свого собаку подарив. Хороший собака був: високий, чорний, з бородою. Воду пив тупько зїмою і то з ополонки, і то колі вже корова нап'єца. А ше колі вун воду пив, не знаю, бо не бачив. А то шо пив зїмою, то точно знаю. Бо завше на його бороді бурульки висїлі. За тее його у селї Бурулькіним прозвалї. Злодеї бояліса такого собаки. Особено, як вун махав головою. Як почне махать, то такі звони йшлї, шо аж страшно. Сусїди не могли спать од тих звонув.

Одного разу, а вже було темно, я йду по улїці. Чую, шо за мною шось бразкає. Я став – бразкать перестало. Я почав іті – знов бражчит. Думаю, то за мною хтось женеца. Я так злякавса, шо не муг догадаца, шо то муй собака за мною йде. Правда, заре того собаки у мене нема. Зїмою пошов вун із Семеновою коровою воду пить і не вернувса. Семен хвалївса, шо його собака муг даже рїбу ловїть. То, може, де вун рїбу заре ловїт?

С п і р

Ви ж знаєте, що мене ніхто і ніколи переспорить не муг, даже рибнадзор.

От одного разу Гапка Гарманцова сіла напроті мене і каже:

– Правда, Йовхиме, що тебе ніхто не може перепить? Спорим, що я тебе переп'ю. Будем пить по стопці по череді і без закуски. А якщо із закускою, то можна взять тільки спічку, вмочить у горчицу і облізати. Ото і буде закуска.

От дурне бабище, думаю. Зо мною у Хілімося на весіллі даже парторг колхозни спорив. То на третій стопці вже галстуком кисіль вимочував. А то якесь бабище.

– На що спорим?– питаю.

– На шість рублюв,– каже Гапка Гарманцова.

Поспорили ми. Зобралоса коло нас все весілле. Музиканти перестали грати, хлопці із садка позбегалиса, даже бочку з пивом оставілі, що у садку стояла. Всі дівіліса на наш спор.

Вип'є Гапка стопку, вмочит спічку у горчицу і обліже. Бачу, що закусює. А я вип'ю стопочку і сежу. На тринадцатій стопці Гапка Гарманцова впала мордою у холодец. А мні хоть би шо. Сежу собі, бо я перемуг. Вона ж не знала, що я можу випить тринадцять стаканув, а не то шо стопок. А шість рублюв Гапка мні так і не оддала. Сказала, шо оддаст, як пенсію получит.

А р м і я

А як бралі мене в армею! У нас такого не було, щоб хлопці в армею не йшли. Правда, одін не пошов, то вун так і не женівса, хоча й вивчивса на гармоніста. Із девчат ні одна не схотіла за його замуж, бо в армеї не був. А чого не був? Маті йому справку купила од армеї. Вона якомусь врачу і военкому по два кабани завезла.

Ото, як бралі мене в армею, то треба було мене везті у военкомат у Дубровіцу машиною. Всіх так возілі – машиною. То

«З а п о р о ж е ц ь»

А ви знаєте, шо муй Льонік, старший муй синок, одного разу виграв «Запорожца»? До того Льонік їздів на «Міньчаку», такий мотоцикл є. Його у Мінську роблят. Гарний був «Міньчак», з першого разу заводівса, якщо Льонік не заходів у чайну. А якщо вун у чайну заходів, то його мотоцикл за третім разом заводівса. Льоніка ніяк не муг зловить самий главний дубровицки гайшнік Кулаков. Льонік, як вийде з чайної, три рази диркне, щоб завести мотоцикла, і їде катаца до мехканала. Кулаков женеца за «Міньчаком». Льонік тоди на кладку і по стежці в жито. А Кулаков їздів завше на мотоциклі з каляскою. Як же вун по кладці поїде? І по стежці у житі? Так вун стульки б жита перетолочив би. Так Кулаков ні разу Льоніка і не зловив

Одного разу у хату заходіт Адамко і хоче, щоб Льонік купив у його білета. Вун, оказуєца, у ДОСАФі ремонтіровав телевизора, і йому за тее далі білета латарейного. А Адамко не знав, шо з тим білетом робіть, і принюс його до Льоніка. Син муй на той час деректором школи у Шахах робив, так шо гроші у його булі.

Виручив вун Адамко і купив білета. Десь так перед Новим роком бежит муй Льонік і кричит, шо виграв машину. Як почув про машину Адамко, то тоже припер. Я думав, шо порадоваца приперса, а вун приб'юг требовать білета. Почав требовать пувмашины або гроші. Білет тоди стояв одін рубель, то Льонік половину білета йому і оддав, то єсть, підесят копійок. Адамко не розшелепав. Зразу вун був ради, шо стребував половину білета і довольний пошов до хати. А Льонік поб'юг до механіка і попоросів його, щоб машину привезлі. Механік із шофером якраз у «Сельхозтехніку» їхалі.

Вони на самосвалі і привезлі «Запорожца». Шоб його завести, вишла вся школа. Старші діті і учителі почалі «Запорожца» пхати. І завелі. Льонік тоди на йому всей ліс об'їхав, розвідав, де гриби будут рості, де ягоди, де міліція буде стоять на празнік. Конкретно все розвідав і ні разу не зупинівса. Зупинівса аж у дворі перед вечерою.

Льонік машину любив. Вун на юї їздів тільки на гриби і на ягоди. У район їздів токо на автобусі.

Возьму запражу, почеплю веровчину на ярмо, тягну її, а воли за мною йдуть. Отак я й возів гнуй, дрова, бульбу, житню солону. Але одного разу чуть мене воли не вбілі. Решив я завезти гнуй на поле. На той город, що на Озері їхать. А щоб туди заїхать, то треба з гори спускацца. Нагрузівса я, їду. Починаю з'єждать і чую, що одін вул мене у спину штовхає. Я трошки шагу добавив, а вул за мною і знов штовхає. Я ще шагу добавив і вже чуть не бежу. А вул штовхає у спину. Дівлюса, а вуз напірає на воли, а воли на мене. Бачу, що воли можуть мене переїхать. Кидаю я веровчину і в сторону. Думаю, хай бежат воли вніз, я їх потом зловлю. А воли бежат за мною. Я ж їх привчив, щоб вони за мною ходілі. Ото картіна була. Я бежу, а воли за мною. Я бежу бистрей, а воли не отстають. Я розвертаюся і пуд гору. А воли за мною. І то бегом, щоб мене догнать. І догнали мене вже на горі, і сталі за спиною з возом і з гноєм. Я той гнуй на друге поле зав'юзу, а од того города, що пуд горою, одказавса. І воли тії продав в Озері, а доп'яв собі другі. Але вже тоди я попереду їх не ходів. Ходів збоку.

От що то значит правильно скотіну приучить.

Л и с и ц я

Одного літа у нашуй посадці стульки лісіц расплоділоса, що страх. І то такі нагли. До поросят лізлі по еду. Такі нагли, що прамо з рота у свиней еду вихватывалі. Одного разу захожую хлів, а коло кабана лісіца лежить, грієца і єди кабанової жде. Поб'юг я бегом до Минки і попросів його, щоб вун лісіцу застрелів. Приб'юг Минка, целівса, целівса і каже:

– Я, Йовхиме, мабуть, не попаду. Бери ти цельса.

Я взяв, прицелівса і стрельнув у лісіцу. Але в лісіцу не попав, а попав у кабана. Пувбока йому осмалів. А лісіца як дременула через оkenце, то бульше не приходіла. Як вона вискакваля через оkenце, то я добре придівивса: то була не лісіца, а Йосіпув рижі собака. З тих пур, як пострадав муй кабан, я лісіц ненавижу.

ото всіх возілі одноєю машиною, а мене аж трома. Набилоса тих, хто мене випроважав, аж три машини.

Як рушілі їхать, то всі девчата плакалі:

– Йовхимчику, а хто ж з нами танцювать буде, як ти в армею йдеш?

Так голосілі, що аж у Ковку і Озерах було чуть. А їхать треба було через луг, минуть Порубку, заїхать на вокзал, побіцца з хлопцами з другого села, а вже тоди їхать у воєнкомат. Переїхалі ми луг, минулі Порубку, заїхалі на вокзал. Бачимо, що всі вже побиліса: ковковці з бережчанами, осувці з перебродцами, кишкоїди дубровічки із заслучанами. А нам нема з ким побіцца. Аж тут кажут, що ше селецких не було. Вони десь тоже сюди добираюца. Селецки так пузно їдуть, бо їх ледь із-за столув повитягалі. Пришлоса нам ждять селецких. Вони десь на два часа опоздалі. Пока ждалі, то майже всі протверезілі, а Адам Матруньчин, той, що в армеї не був, а вивчивса на гармоніста, то так грав, так грав, що три гармошки порвав. Дождаліса ми селецких, пики їм начистілі і поїхалі у воєнкомат. Правда, по дорозі ми ше одному цигану морду натовклі, хоч вун і мусорним бачком одбивавса.

Хай не попадає пуд руку, колі я в армею їду.

Б і н о к л ь

Я заре на очі добре бачу, а колісь, як був молодим, то в сто раз лучче бачив. Он, дівітеса, дерево стоїт. Он, он теє, що злева. А на ніжній голяці горобей седіт. Бачите? У того гороб'я, що скраєчку седіт, ше й бельмо на левому оці. Бачите? То заре у мене очі постарілі. А колі я був у армеї, то я так далеко бачив, що єнерал Кудлатович мене коло себе за бенокля держав.

– Ану подівіса, Йовхиме, що то там гримит,– каже єнерал.

Я подівлюса і кажу, що то їдуть четверо коней і пушку тягнут.

Єнерал зразу приказває:

– На пушку– цілься! Огонь!

І пушки як і не було. Ніхто єї не муг ніяк найті, не зналі даже, де вона й деваласа. Отак і держав мене коло себе єнерал. Я йому двері одкривав, чоботи чистів, на гулянки возів.

А енерал коней любив. І була у його дочка. Красіва така. Але і я був нічого собі. Ото, буває, дочка і просіт:

– Папочка, давай покатаємось.

Енерал дає приказ:

– Йовхиме, запрагай. І санки возьми, бо зіма і снігу повно.

Запрагав я коней, шо мні – перший раз чи шо. Їдемо. Сніг гарний лежить, глибокий, морозец пуддає. А тут, як на зло, кусти. А із кустув собака: «Гав». Коні злякаліса і як рвонут з місця. Шо вже я не робив, як не кричав, уже і просів, і ліці натягвав. Ніяк не муг остановить. А ше коні бежат туди, де снігу побульше. Тут на дорозі ше й горбик якийсь. Санки налетілі на горбик і викинуло нас трох у сніг. І якось викинуло невдачно. Особенно мене, бо через тії санки я посади бенокля позбувса. Якби мене викинуло, як енерала, у куст шипшини, то я, може, ше й заре служив би. А так все пропало. Лечу я із санок, очі зактив і чую, шо падаю. І впав на шось м'яке, і лежу. Думає я, шо то на сніг упав. А то я впав на енералову дочку. Лежу, заплутавса у єї шубу, ногами дригаю і встать не можу. А вона хоч би шо, мовчит, зараза. Батька то ж нема блізка, вун у кустах шипшини ногами дригає. Енерал якось виплутавса із шипшини і йде до нас. Побачив, шо я лежу на дочці і не встаю, схватів батога і давай лупить мене по спині. Я думаю, шо треба втекать. А куди ж утечеш, колі знізу енералова дочка, а ззаду сам енерал. Да щі очі мні снігом залєпило. Давай я якось повзком втекать у сторону. І куди, думаєте, попадаю? Енералу меж ноги. Моя голова попала йому меж колін, вун її зажав і давай лупить мене батогом.

Лупит і приказває:

– Я тобі дам санки. Я тобі дам собаку. Я тобі дам дочку. Я тобі дам прогулку.

Злость і мене взяла. Шо ето людонькі добрі, думаю, робіцца. Може забить мене. Але нехай і йому про мене паметь буде. Вун мене лупит батогом, а я йому халяви на чоботях жую. Вун мене б'є, а я халяви жую. Так всі халяви я йому і зжовав. Хай знає, як людей батогами бить. После того случая вигнав мене енерал. І я перестав служить у його беноклем.

Півень

Одного разу моя Говдя почула од Христікової Матруни способ, щоб петух добре спевав. Юй Матрунка розказала, щоб петух добре спевав, то треба його напоїть. Моя дурна баба зловила петуха, принесла в хату, наліла в ложку самогонки. А я самогонку крепку роблю, градусув пієят десь так буде. Бо ж роблю собі, а не якомусь дяді. Так от наліла Говдя моя самогонки в ложку, попросіла, щоб петух напивса. Як вона його просіла, то я вже не знаю, але петух напивса і так почав спевать, як ніколі не спевав. Правда, петух всю самогонку не випив, да ше трохи й перевернув на подлогу. Говдя, щоб скрить теє, шо вона мою пляшку брала, решила заместі слєди: запаліла остатки в ложці і на подлозі. Гарно таким сіненьким огнем загоріліса остатки самогонки. А петух спевав, спевав і решив ше трохи ковтнуть із ложки. А як ковтнеш, якшо самогонка горит? Але муй петух не злякавса, почав ковтать самогонку, шо горіла. Не зогледівса вун, як почало його пір'я горіть. Шоб збить огонь, петух почав бігать по хаті. А огонь ше бульше горит. Петух тоди на окно, зачєпивса за тюль. Почав горіть тюль. Говдя почала ловить петуха. А як його зловиш, як йому пече. Решила вона одкрить двері, хай петух на уліцу бежит. Одкрила вона двері, а якраз я в хату заходю і бачу дівну картіну: Говдя моя за петухом гоніца, тюль горит і ложка посеред хати валяєца. Дівіна, да й годі. Бачу, бежит петух прамо на мене. Я його й зловив. Потушив огонь і вишвирнув петуха на двур. Говдя мні і розказала, шо вона з петухом учуділа. Пришлоса юй хату перебілювать, хоч тиждень назад вона єї біліла. От шо то значит вовремя в хату зайті. А так спаліла б Говдя хату. Спаліла б, як пить дать.

Воли

Одного разу я зустрів Давидка. Вун дуже любив коней, а я дуже любив воли в молодості. У мене їх десь з десять пар було. Я їх завш учив, щоб ходілі за мною.

В и б о р и

Але так їх треба знайти, щоб жунка не взнала.

– Де ж я їх знайду,– каже Хведьо.– У вас же хата не закриваєца ніколи. Може, хто і взяв.

– Хведю,– кажу,– я тобі поможу. Якщо і взяв хтось, то тільки сусіди. Я їх покличу, а ти з їх допрос зніми.

Пошов я, покликав сусідів. Іван Парашин збиравса бульбу садить, Одарка Нікішкова хотіла йти на озеро полоскати мешки, Стась Молоней зобравса по поросята. Але я сказав, щоб пришли, бо участковий буде допрос робить. Всі пришли. Пришов даже Мірек Гецув. Вун тільки з Ковку од теці приїхав і збиравса самогонку гнати. Але пришов. Я і напосів на Хведя, кажу, знімай допрос, як хочеш, але десеть рублей знайди. А як не знайдеш, то викликай того собаку, що по нюху все знаходить.

– Не брали ми ніяких грошей,– кричати.– Нам до роботи треба.

– Викликай,– кажу Хведьові,– собаку.

А Івану Парашині вчора привезли мешок товчі з ферми, Одарці – дров без квита, Стась за могорич доп’яв мешок салітри, а Мірек Гецув якраз же самогонку настроїв гнати. А собака нюхом все ж може знайти.

– А що то у вас коло стовпчика лежить? – питає Мірек.

Дівимоса, а то десеть рублей. Як вони там взялиса? Я ж добре дівіва, їх там не було. І якось не так згорнути. Я свої штири рази згортаю, а ето у два рази згорнути. Ми з сусідами з миром розошлиса. Гроші ж то нашліса. Мірек мні шепнув, що то вун десятку пудкинув, щоб собаку не клікати і щоб вона не помешала йому самогонку гнати. Як тільки я взяв десятку в руку, бачу, що моя Говдя йде.

– Що ето за зборище? – питає вона. – Вам що, роботи нема?

– Дід десеть рублей загубив, то шукалі, – каже Хведьо.

– Яких десеть рублей? – питає Говдя. – Тих, що я вчора з піджака витягла, як стірала?

Мні так невдобно стало. Ну, думаю, пропалі мої двацять рублів. Тут Говдя й каже:

- Зайди-но, Йовхимку, в хату, я тобі шось покажу.

Через ті десеть рублів, чи двацять (бо ж і Міреку не хотілося оддавати) я ходив два тижні із сіняком пуд оком.

Чую, що хтось до мене кричить через плут.

– Діду,– репетує Лесьо, сільський голова, – Ви знаєте, що завтра вибори? Треба буде на голосовку йти.

А щоб комар тебе укусив, думаю, з тою голосовкою. Я ж на рибу зобравса, а тут така невдача.

– А за кого ж голосувати? – питаю Лесья.

– Одну бомагу будете кидати за професора з Києва, другу за начальника якогось з Ровного, третю ще за одного начальника з Дубровиці. Ви їх все одно не знаєте, так що кидайте сміло. Я їх даже сам не знаю. А четверту бомагу будете кидати за мене. Мене ж ви знаєте, так що кидайте сміло.

Все, пропала неділя з тою голосовкою, думаю. Але мусів іти до клуба. Пудхожу, бачу, що трохи людей назбиралоса, мабуть, тоже голосувати. Участковий наш Хведьо стоїт із жункою і якимсь чужим чоловіком. Я, щоб скорей проголосувати і зайти у буфет, поперса отримувати бомаги. Як заре помню, отримав точно штири штуки, так як і казав Лесьо. Хотів зразу вкинути у ящик, але бачу, що якісь прибудовочки стоять. Якесь рамка оббита матерією, там лампочка горить. Що за штука, думаю. Ми ж як на танці ходили, то такого не було. Дай, думаю, загляну у ту оту прибудову. І заглянув, і зайшов. Роздівивса добре все, а там нічого нема. Столік один і лампочка горить. Вишов із прибудови, вкинув бомажки у ящик і хотів зайти у буфет. Аж тут мене Хведьо з одної сторони, а той начальник, що з Хведьом говорив, з другої сторони хвать під руки і в куточок.

– А що то ви, діду, у туй кабінці робілі?– так хитро питає той чужий чоловік.

– А кого ви закреслили?– питає Хведьо.

– Нікого я не закреслював,– кажу їм.– Я просто подівивса, що то за прибудовочка.

– От і будемо розбирацца,– кажуть вони,– ходіте в машину. То у нас секретна кабінка. Якщо хтось проті Лесья, нашого голови і нашого родіча, якусь пакость затівав, то все через ту оту кабінку і видно буде.

Француженка

І поволоклі мене у «бобік». Я хотів закричати, щоб хоч Говдя сухарув передала. А Хведьо догадавса і каже:

– Там у мене в кабінеті на окні трохи сухарув лежит. Так шо вам, діду, на днюв три хватіт, а там будем бачить. Якщо вас на Ровно не повезут, то ми бабі через сельсовет позвонім, щоб шось вам передала. А у нас ви побудете, поки бюлетні не пощитают. Їх десь так днюв чотири будут щитать. І якщо ні одін бюлетень не буде спорчени, то вас отпустім.

А нехай холерія тебе не возьме з тим голосованнем. І чого мене понесло у тую будку? Одседів я у Дубровиці, як і казав Хведьо, штири дні. Добре, шо всі бомажки булі не помальовани, а то б заgrimів би ше й на Ровно. Шо вже я од своєї Говді получив, то розказвать не буду. Хай Адамко, сусід муй, розкаже. Вун усе вислухав, шо мні Говдя вклала. Тепер я на голосовку не ходю, а Льонік муй за мене голосує. Вун бере і свого, і мого паспорта і голосує. А то, думаю, як пойду голосовать, а там знов прибудовочки будут, то знов заgrimлю на штири дні в кутузку. Нема дурних.

Голосовка вдома

А два сіняки пуд очима я од Говді получив, коли дома голосовав. Як оно починаюца вибори, то я ж знаю, шо моя баба першою на тую голосовку попрецца, да ше й окуляри мої поцупіт. Щоб іті голосовать аж у сельсовет, на други конец села, нема дурних. То ж я решил проголосовать дома. Таки закон є. Ввечері я попросів сусідку Ганьку Прищик, щоб вона, як сама проголосує, то перла до мене, поможе мні бомаги закресліть, бо я ж без окулярів ні чорта не бачу. Уже вранці я кажу своїй Говді, шо щось трохи заболів. Ноги в мене крутіт, то хай мні скринечку додому принесут. Схватіла моя баба мої окуляри й поперла голосовать, а я собі полежваю і скринечку для голосовки жду. Тут двері – рип. У хату забегає Ганька й каже:

Колі ми літом починалі косить траву, то Говдя мні на косовицу завше приносила холодне молоко. Ото видоїт вона корувку, шось на заготовку здаст, а остаток мні несе. Видоїт же тепленьке молочко, а приносіт холодне. Як то так? Одного разу я запримітів, як жабеня із гладишки вискочило. Я не придав значенія, як воно в гладишку попало. Може, тоди вскочило, як Говдя гладишку на бродку полоскала. Я ж знаю, шо моя жунка страх як мишей не любіт. Але виходіт шо любіт жаб...

Одного разу ми зобраліса копать бульбу, а внучок, той шо з Бережок, і собі зарув, шо хоче на поле з нами їхать. Я думав, шо вун буде помагать бульбу збирать, а вун мишачі нори почав шукать. Найде нору мишачу і давай єї рить, щоб мишей накопать. А миші не дурни – втекают. Як я його не просів, щоб помуг бульбу збирать, даже п'ять копійок у кіно пообещав, а вун ні в какою. Гребецца да й усе. Десь пуд об'їд викопав вун миш. Зловив єї й несе до Говді.

– Дівіцца, бабо, яка миш жирна, – хваліца внучок.

Як побачила Говдя тую миш, то не розбираласа, чи тая миш жирна чи худа, кинула ведро з бульбою, перевернула мешка й поб'їгла до канави.

– Викинь тую гадость, – кричит до внучка, – бо я заре в канаві втоплюса. Я тую гадость ше з детства ненавижу.

Поппросів я внучка, щоб тую мишаку викинув, бо ж мні жунки стало шкода. А вдруг утопіцца. А вун попогонівса за бабою по полю. З тих пур я поняв, шо моя Говдя мишей не любіт. А оказалоса, шо Говдя жаб любіт. Єї Христік на озері зловив, як вона жаб ловила і кидала в молоко, а я теє молоко пив. Откуда вона взнала, як молоко жабами холодіть? Мабуть, моя Говдя француженка.

Десятка

Седю я якось на лавці і думаю: треба пойти курива купить. Лап, лап себе по кишнях, а десятки, шо я од Говді хавав, нема. Аж тут іде наш участковий. Зайді, кажу, Хведю, поможи діду. Десь десеть рублюв поділоса.

Я як дременував у ожину, зарився і седю. Шукалі вони мене, шукалі і не наші. А мені ж цікаво, що ж вони з ежаками роблять? Прокрався я з другої сторони. І аж тоді побачив: цигани робили сало з ежакув, а тим салом намазвали коням копита, щоб ніхто не чув, як вони колхозну соломку возять будуть.

От що то значить бути наглядацьким. У мене тепер соломи цигани ніколи не вкрадуть, бо я знаю, чим у їх коней копита намазани і завжди по сліду знайду.

До комбайна

Один раз мене колхозни голова поставив на мехток, щоб я їм завідував. Тож треба було зерно од комбайна прийняти, пересушити його і скласти у засіки. Думаю, великого розуму для цього не треба. Добре, що мене попросив. Я організував так роботу, що ще і прибиль мала бути. Першим ділом треба було посилати до комбайна дітей, щоб зерно на кузові машини розгорталі. Як я спитав, хто хоче їхати до комбайна, то всі пуднялі руки. Не, думаю, така шкурка вичинки не стоїть. І сказав дітям, що поїде до комбайна той, хто дасть рубль. Розбіглися діти по хатах просить у матері рубль, бо ж до комбайна хочеться заїхати. А маті кожної дитини в крик:

– Де я візьму заре того рубль, щоб ти до комбайна їхав? Хай пропаде той комбайн. У мене у колхозі зарплата буде в грудні і всього сім рублів.

Я все жду.

І дітей нема, і зерно ніхто не везе. Ото, думаю, вліп. І то так вліп, що мене колхозни голова вигнав з роботи заведуючого мехтоком.

А така перспективна робота намечалася, що не кожному повезе.

– Я вже проголосувала, то вам, діду, заре поможу. Он якраз комісія із скринечкою до вас іде.

Не вспів я й оглянуца, як Ганька скік до мене пуд ковдру і накрилася з головою. А тут у хату заходить комісія й кричить:

– Діду? Де ви? Де будете голосувать?

– Тут я, – кричу комісії.– Поставте мені скринечку на живуть, дайте ручку й бомаги і вийдіте, пока я проголосую.

Поставила комісія мені на живуть скринечку, дала ручку й дві бомажки. Я штовхнув Ганьку і моргаю до її. Мов, давай, показвай, як голосувать. Ганька одкинула ковдру, схватила ручку, шось у бомажках черкнула, вкинула їх у скринечку й шепче:

– Клічте, хай забирають. А я трохи ще полежу, щоб комісія подальше од хати одойшла. Бо як запудозрат, що я вам помагала, то і вам, і мені буде труба.

Взяла комісія скринечку да й пошла. А Ганька лежить, поки комісія подальше од моєї хати одойде. Тут двері другий раз – рип. Ганька злякано шепче:

– Мабуть, комісія шось забула або запудозріла. Так що лежите тихо.

А ето в хату з голосовки пришла моя Говдя.

– Ну шо? Проголосовав? – питає мене вона.

Потом глип на ковдру:

– А то хто у тебе пуд боком сопе?

Тут Ганька й висунула голову.

– То ми так голосували, – почав я одбріхуваца і тут почув, що в мене пуд оком сіняк росте. Ше шось хотів сказати, а сіняк і пуд другим оком вирос. Ганька, канечно, втекла, поки моя Говдя зо мною розбиралася. А холерія б тебе не взяла. Ето ж треба було так погорить на голосовці вдома і на Ганьці. Лучше б я у сельсовет сходов, а то придеца неділі дві з хати не показваца, щоб люді не смеяліся. На другу голосовку я першим украду окуляри і пойду в сельсовет. Так буде спокійнее.

Д р о в а

А ви знаєте, дітки мої, як погорів муй сусід Карпик Манюсюв ше за пана? Не знаєте? То я розкажу, щоб ви не погорілі.

– Так панів уже нема, – засумнівався Міша Яцута.

– Е, не скажи, не скажи, а як будут і тобі придецца дрова куплять, шо тоди робіть будеш? Шо робіть будеш, питаю? Ото-то же.

Колі ше у нас пан Бобровніцкі жив, то надумав вун втекать у Польщу. Я цеє розузнав і хотів у його шось прикупить для хазяйства. Йду до Бобровніцкого й питаю, шо вун може продать

– А шо вам треба?- питає мене пан.

Думав я , думав, шо придумать, і ляпнув, шо купив би дрова.

– То купи мого мліна, – каже мні пан.

А де ж я, думаю, грошей возьму. А пан ше сказав, шо по дешовці оддаст.

Погнавса я до Говді, думаю, може, вона яку копійчину прихавала. Як назло, попавса мні на дорозі Христопур. Побачив мою озадаченість, випитав усе, гад.

Я з криками кинувса на Говдю, мов, давай гроші, які прихавала, то я мліна куплю. А дурна баба вперласа й не дає ні коп'я. Чуть до смерті не посваривса із своєю заразною бабою. Я вже думав по сусідах кінуща в позики. І поки думав, поки розкручував Говдю на гроші, то Христопур рознюс тую новість по селу. І того мліна Карпик купив. І погорів, бо того мліна у колхоз забралі, як пан утюк. Отак Карпик Манюсюв погорів. А дрова з того мліна добрі булі б. Шкода, шо Говдя грошей не дала.

Б у л ь б а

Сежу одного разу я коло озера, бачу – приїхалі бульбу копать якісь хазяї. І діток своїх привезлі. А десь так часув шість ранку. Скинули вони все з воза, батько їх запраг коніка і давай орать. А збирать бульбу нема кому. Девчатка, яких вун прив'юз, ляглі на мешки і сплят. Одна жоночина його бульбу збирає. Хазяїн бачит, шо вона не справіцца, почав пудганять девчат:

- Ану, лахудри, до роботи. Як сонце припече, то тоди спать будете.

І батожком їх по ногах, батожком. Повставалі тії девчата, почалі збирать бульбу. Шось між собою шепталіса. Правда, я вже через озеро не чув. Але поки їх батько дійшов радка до конца, то десь його девчата зніклі. Мусів вун з жункою вибирать бульбу.

От шо то значит неправильне вихованіє. По-моєму, їх не батожком треба було бить і не по ногах, а дубчиком і више нуг. Правду я кажу, чи не?

Ї ж а к и

Як я уже казав, у нас дуже часто на постої у Шаринівніку стоялі цигани. Їхні жунки по селі ходілі, ето ясно. А їх чоловіки? У той год у нашуй посадці дуже багато їжакув розплоділоса. А я на той час пас корови. Засів у кустах і дівлюса, шо ж будут робіть цигани. Бачу, ловлят їжакув. Дівлюса дальше. А шо ж вони з ежаками робіть будут? А цигани, зарази, якраз спиною до мене сталі. Я якось ненароком заворушивса. Бачу, шо цигани бежат до мене. Ну, думаю, заре накостеляют. А у їх руках якісь щипці і молотки. Ну все, пропав, думаю, або заколют, або заб'ют. Ніхто і знать не буде. Хіба шо корови. Але ж вони нікому не розкажут. Хіба, може, Ніконкова корова кому-небудь шось муркне.

